ΕΡΩΤΗΜΑΤΙΚΕΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ (ΕΥΘΕΙΕΣ-ΠΛΑΓΙΕΣ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ)
Καθηγήτρια: Ιορδανάκη Μαρία

ΕΥΘΕΙΕΣ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

Όταν αυτός που ρωτάει (Α) απευθύνεται σε κάποιον πομπό (Β) άμεσα-απευθείας, έχουμε **ευθεία ερώτηση**. Οι ευθείες ερωτήσεις είναι **κύριες, ανεξάρτητες** προτάσεις. Συνήθως εισάγονται με ερωτηματικές αντωνυμίες (ποιος, πόσος κ.λπ.), με ερωτηματικά επιρρήματα (πού, τι, πότε, γιατί κ.λπ.) ή με ερωτηματικά μόρια (άραγε, τάχα, μήπως κ.λπ.).**Έχουν ερωτηματικό στο τέλος.**
Πχ. Ποιος θα έρθει αύριο;
Πότε θα έρθει;
Άραγε θα έρθει αύριο; ΕΡΩΤΗΜΑΤΙΚΕΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

ΠΛΑΓΙΕΣ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

Όταν η ερώτηση που έγινε από τον Α ανακοινώνεται σε κάποιον άλλο από ένα τρίτο πρόσωπο που μεσολαβεί (έμμεσα-πλαγίως), έχουμε πλάγια ερώτηση.
Οι πλάγιες ερωτήσεις είναι δευτερεύουσες προτάσεις. Έχουν τελεία στο τέλος.
Πχ. Με ρώτησε ποιος θα έρθει αύριο. (δευτερεύουσα πλάγια ερωτηματική)
Αναρωτιέται πότε θα έρθει. (δευτερεύουσα πλάγια ερωτηματική)
Μας ρώτησε αν θα έρθει αύριο. (δευτερεύουσα πλάγια ερωτηματική)

ΕΥΘΕΙΕΣ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ-ΔΙΑΚΡΙΣΗ

Ανάλογα με τη σκοπιμότητα του ομιλητή διακρίνονται σε:
Α) Γνήσιες ερωτήσεις, με τις οποίες ζητάμε μια πληροφορία.
Π.χ Τι κάνεις αύριο βράδυ;
Β) Ρητορικές ερωτήσεις, με τις οποίες ο ομιλητής δε ζητά να πληροφορηθεί κάτι, αλλά διατυπώνει με έμφαση μια κρίση (στην ουσία δεν είναι ερωτηματικές).
Π.χ Είσαι με τα καλά σου; (δεν είσαι με τα καλά σου.)
Γ) Ερωτήσεις προσταγής, με τις οποίες ουσιαστικά ο ομιλητής διατυπώνει μια προσταγή-επιθυμία με ευγενικό τρόπο.
Π.χ Κλείνεις, σε παρακαλώ, την πόρτα; (αντί: Κλείσε την πόρτα!)

ΟΛΙΚΗΣ-ΜΕΡΙΚΗΣ ΑΓΝΟΙΑΣ(ΚΛΕΙΣΤΕΣ-ΑΝΟΙΚΤΕΣ)

Οι ερωτήσεις (ευθείες και πλάγιες) διακρίνονται ανάλογα με το είδος της απάντησης που επιδέχονται σε : ολικής και μερικής άγνοιας.
- ΟΛΙΚΗΣ ΑΓΝΟΙΑΣ, όταν αυτός που ρωτάει αγνοεί όλο το περιεχόμενο της ερώτησης και περιμένει ως απάντηση ένα ναι ή όχι, βέβαια, ασφαλώς, καθόλου κλπ.
Πχ. Με ζήτησε κανείς στο τηλέφωνο σήμερα; (Απάντηση: ναι/όχι/κανένας κλπ.)
- ΜΕΡΙΚΗΣ ΑΓΝΟΙΑΣ, όταν αυτός που ρωτάει αγνοεί μόνο ένα μέρος του περιεχομένου της ερώτησης και περιμένει διασαφητική απάντηση ως προς αυτό.
Πχ. Ποιος με ζήτησε στο τηλέφωνο; (Ξέρω ότι κάποιος με ζήτησε αλλά ποιος;)

Σημείωση: Μια ερώτηση (ευθεία ή πλάγια) ολικής άγνοιας μπορεί να είναι **διμελής**, δηλαδή να αποτελείται από δύο ερωτηματικές προτάσεις, που συνδέονται με το διαχωριστικό (ή).

Πχ. Θα έρθεις μαζί μας ή θα μείνεις;

Με ρώτησε αν θα πάω μαζί τους ή αν θα μείνω.

Σ' αυτήν την περίπτωση ισχύει κατά πάσα πιθανότητα ένα από τα δύο σκέλη.

ΠΛΑΓΙΕΣ ΕΡΩΤΗΜΑΤΙΚΕΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

Οι πλάγιες ερωτηματικές προτάσεις είναι δευτερεύουσες ονοματικές προτάσεις που εισάγονται με: α) τα ερωτηματικά μόρια αν, μήπως (ολικής άγνοιας) β) με ερωτηματικές αντωνυμίες και επιρρήματα (μερικής άγνοιας)

Συντακτικά λειτουργούν ως:

α. Αντικείμενο

Πλάγια ερωτηματική ως αντικείμενο παίρνουν ρήματα ή εκφράσεις όπως: ρωτώ, εξετάζω, απορώ, σκέφτομαι, αμφιβάλλω, δεν έχω ιδέα, δεν είμαι βέβαιος κλπ.

Π.χ. Αμφιβάλλω αν θα έρθει μαζί μας.

Τον ρώτησε <u>τι γνώριζε για το συγκεκριμένο θέμα</u>

Δεν ήξερα <u>πότε θα φύγουν</u>

Απορώ <u>γιατί να μην πάει στο γιατρό</u>.

Εξήγησε μου αμέσως <u>τι συμβαίνει</u>.

β. Υποκείμενο

Πλάγια ερωτηματική πρόταση ως υποκείμενο παίρνουν απρόσωπα ρήματα ή απρόσωπες εκφράσεις που έχουν σημασία συγγενική με τη σημασία των προηγούμενων ρημάτων, όπως : δεν είναι βέβαιο, είναι παράξενο, είναι ζήτημα, είναι ανεξήγητο, δεν είναι σίγουρο, είναι γνωστό κλπ.

Πχ. Είναι γνωστό πόσο ενδιαφέρεται για τη δουλειά του

Δεν είναι βέβαιο αν θα λέει την αλήθεια ή (αν) υποκρίνεται.

(Είναι) ζήτημα αν δούλεψε μια ώρα.

γ. Επεξήγηση

Πλάγια ερωτηματική πρόταση ως επεξήγηση παίρνουν :

ουσιαστικά που έχουν συνήθως σημασία συγγενική με τη σημασία των προηγούμενων ρημάτων, όπως: ερώτηση, απορία, αμφιβολία, σκέψη κλπ.

δεικτικές ή αόριστες αντων. ουδετέρου γένους, όπως :αυτό, εκείνο,ένα κλπ.

π.χ. Αυτό (ή ένα πράγμα) δεν καταλαβαίνω, πώς έφτασε τόσο γρήγορα.

Έχω μια απορία, γιατί συμπεριφέρθηκε έτσι.

Στην ερώτηση μου, γιατί το έκανε αυτό, δεν είπε απολύτως τίποτα(κύρια)

Τον έτρωγε η αμφιβολία, αν έπραξε σωστά.

- Η πλάγια ερωτημ. ως επεξήγηση χωρίζεται πάντοτε με κόμμα από την κύρια.
- Σε όλες τις άλλες περιπτώσεις δεν χωρίζεται με κόμμα
- Παίρνει άρνηση δε(ν) ή μη(ν)